
Bybevaring og arkitektur

Gadenettet i Ribes gamle bydel er næsten det samme som i middelalderen, da Grønnegade var byens hovedstrøg, den gik mellem kongeslot og domkirke.

Mange af bykernens bygninger er fra 15-1600 tallet, hvilket dels skyldes, at den sidste storbrand var i 1580, og dels at Ribe ved middelalderens slutning mistede sin politiske og handelsmæssige betydning. Der var derfor hverken råd eller brug for at bygge nyt, og i de følgende 300 år klarede man sig mest med ombygninger og reparationer af det bestående.

I 1899 stiftedes så Ribe Turistforening med henblik på bevaring af Ribes historiske præg, og fredningen af de bevaringsværdige huse begyndte.

Mindst 110 huse er fredede i Ribe. Det er ca. hver 5. i bykernen, og Ribe er den by, der har det største antal fredede bygninger udenfor hovedstadsområdet. Desuden gælder der den bestemmelse for hele bykernen, at alle udvendige ændringer skal godkendes og være forbedringer (mere oprindelige).

Men ikke kun husene er bevaret:

Mange gader og slipper har beholdt deres gamle brolægning.

I nogle af gaderne kan de gamle gaslygter endnu ses, dog er gasblusset erstattet med små elektriske pærer.

Mange af byens gadedøre er meget smukke og værd at se på, og den ældst daterede dørhammer i Jylland (1529) kan ses i Skolegade ved siden af gartneren.

Dørhammeren er en overligger af egetræ.

Ribe er desuden kendt som den grønne by med de røde tage, hvilket kan ses fra domkirkens tårn.

Ribe har bevaret flere

bindingsværksbygninger end nogen anden dansk by. Omkring år 1600 forbød Chr.4. dog brug af egetræ i borgerhuse, han skulle selv bruge det til offentlige bygninger og flåden.

Et af de mest bemærkelsesværdige bindingsværkshuse i Ribe er nok Ebbe Mogensens gavlhus (1583) på hjørnet af Sortebrødregade/Overdammen (en del af Quedens Gaard).

*Andre bindingsværkshuse er f.eks.:
Sønderportsgade nr. 17 og 21
Nederdammen 28.*

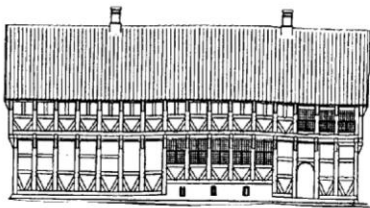
Der blev også opført små bindingsværks boder (rækkehuse). Boderne var udlejningsejendomme og blev beboet af småborgere og arbejdsmænd.

*Eksempler på boder:
Gråbrødregade 4 og 6
Præstegade 19-27
Puggaardsgade 5*

I middelalderen var langhusene den almindeligste byggemåde i Danmark - og også i Ribe. Det ældste langhus i Ribe er Præstegade 15 fra 1576. Det blev opført som bolig for domkirkens kapellan. Huset er velbevaret og i 12 fag. På dette hus kan man desuden se en knægttype, der er særegent for Ribe-bindingsværket, hvor forsiden er formet som en række skråriller eller et sparremønster. (se tegninger af knægtene under: Historisk gåtur i Ribe). Dette motiv kan også ses på f.eks. Quedens Gaard.

Typiske langhuse i Ribe er desuden:
Sønderportsgade 1
Sønderportsgade 19
Weis stue. (oprindeligt 2 huse)

Efterhånden som byen voksede, opstod der pladsmangel, og borgerne i Ribe måtte gå fra langhusene til gavlhusene. På meget smalle byggegrunde, blev der nu bygget dybe huse. Så kunne der blive plads til flere i de mest eftertragtede gader. Desuden betød det, at man kunne sætte vinduer eller luger i tagrummets facade, så man let kunne hejse gods op på loftet nedefra gaden. Det var dog lidt problematisk med taghældningen i gavlhusene. De faldt ned mod naboerne, og derfor blev man nødt til at lade et lille stykke grund stå ubebygget imellem husene, så vandet kunne løbe af. Herved er tagdrypsslipperne opstået.

Sønderportsgade nr. 17 på hjørnet af Puggaardsgade er - udover Ebbe Mogensens Gavlhuse (del af Quedens Gaard), som

allerede er omtalt - et eksempel på et gavlhuse. Gavlen ligger ud mod Sønderportsgade. Siden langs Puggaardsgade viser, den for Ribe karakteristiske opdeling i et flere fags dybt gavlhuse og et dertil tilbygget salshuse (kælderstuen). Her er stueetagen hævet et stykke over gadeniveau for at give plads til den højtliggende grundmurede kælder.

Andre gavlhuse er f.eks.:
Sønderportsgade 37
Nederdammen 28
Fiskergade 5

Mange af Ribes gamle huse er ikke bindingsværk - men stenhuse (som domkirken og Sct Catharinæ). Nogle af de flotteste er:

Det gamle rådhus på Støckens Plads med spidsbuede portaler og fladbuede, stavværksdelte vinduer.

Tårnborghuset, Puggaardsgade 3 fra 1540'erne, som tilhørte prælaten Oluf Munk og havde sit forbillede i østlandske herreborge.

Porsborg (med turistkontoret) og hotel Dagmar begge på torvet.

Selv om udviklingen var gået i stå i Ribe, blev der dog bygget nogle enkelte flotte klassicistiske huse fra 1790 - 1850.

Eksempler på dem er:

Korsbrødregade 7, enkemadam Rahrs gård. Nu bispegård.

Facaden fra 1789 på Quedens gård (ikke af at forveksle med Ebbe Mogensens gavlhuse)

Puggaardsgade 7, Stiftamtmandsgården fra 1797.